

IŠVADA

2019 m. lapkričio 13 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2019 m. lapkričio 13 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Viktoro Vilkausko peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 22 ir 23 straipsnių papildymo“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą pakeisti Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 22 ir 23 straipsnius, papildant juos nuostatomis dėl besąlyginių pasimatymų ir telefoninių skambučių suteikimo suimtiesiems.

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktą nuomonę ir manydama, kad tenkinus pareiškėjo peticijoje pateiktą siūlymą ir papildžius Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau – SVĮ) 22 ir 23 straipsnius nuostatomis, leidžiančiomis suimtiesiems po 1 metų laikymo suėmime besąlygiškai naudotis teise į pasimatymą ir skambinimą telefonu, kiltų reali grėsmė nukentėjusiujų, liudytojų ir kitų asmenų saugumui ir ikiteisminio tyrimo sėkmei, ypatingai, kai tiriamos didelė apimtys ir sudėtingos baudžiamosios bylos.

SVĮ 22 straipsnio 1 dalyje ir 23 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia pasimatyti ir paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam pasimatyti ar paskambinti. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo pasimatymas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam pasimatyti, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, su kuriais neleidžiama pasimatyti ar paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti. Minėtomis nuostatomis siekiama ne tik suimtajam palaikyti ryšius su giminaičiais, artimaisiais ir kitais asmenimis, bet kartu ir sudaryti prielaidas sėkmingam baudžiamajam procesui ir apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves, t. y. užtikrinti, kad suimtasis nedarytų poveikio kitiems baudžiamojoje byloje esantiems kaltinamiesiems (įtariamiesiems), nukentėjusiesiems, nebandytų per tarpininkus paveikti liudytojus ar sunaikintų įrodymus. Todėl tenkinus pareiškėjo peticijoje pateiktą siūlymą kiltų reali grėsmė nukentėjusiujų, liudytojų ir kitų asmenų saugumui ir ikiteisminio tyrimo sėkmei, ypatingai, kai tiriamos didelė apimtys ir sudėtingos baudžiamosios bylos.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad išnykus aplinkybėms, dėl kurių priimtas rašytinis nurodymas neleisti suimtajam pasimatyti ar skambinti, suimtasis ar jo gynėjas turi teisę vėl kreiptis į prokurorą arba teismą, kurio žinioje yra baudžiamoji byla su prašymu leisti paskambinti ir (ar) pasimatyti su konkrečiais asmenimis, o pastariesiems netenkinus prašymo, suimtasis gali pasinaudoti procesine teise apskųsti nepalankų sprendimą.

Pažymėtina, kad SVĮ 22 straipsnio 1 dalyje ir 23 straipsnio 1 dalyje nustatytas atitinkamas suvaržymas suimtajam pasimatyti ar paskambinti nepažeidžia protingumo ir proporcingumo principų, kadangi juo siekiama Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 1 straipsnyje

nustatytų tikslų – greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas, o taip pat apsaugoti visų baudžiamojo proceso dalyvių ir kitų asmenų teisės ir laisvės.

Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje taip pat yra pažymėjęs, kad kalinimas, kaip ir bet kokia kita laisvės apribojimo priemonė, yra susijęs su privataus ir šeimos gyvenimo ribojimais. Tačiau pagrindinis kalinamo asmens teisės į šeimos gyvenimo gerbimą elementas yra tai, kad institucijos leidžia arba, kai reikalinga, padeda palaikyti kontaktą su artima šeima. Tokie apribojimai kaip susitikimų su šeima skaičiaus nustatymas, šių susitikimų stebėjimas ir, jeigu padaryto nusikalstamos veiklos pobūdis reikalauja, specialaus kalėjimo režimo taikymas arba konkrečios susitikimų tvarkos nustatymas reiškia Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnio teisių ribojimą, bet patys savaime šių nuostatų nepažeidžia. Bet kuriuo atveju kiekvienas ribojimas turi būti taikomas įstatymų nustatyta tvarka ir turi siekti vieno ar daugiau teisėtų tikslų ir turi būti būtinas demokratinėje visuomenėje (2007 m. sausio 18 d. sprendimas byloje *Estrikh prieš Latviją*, pareiškimo Nr. 73819/01, 166 paragrafas; 2007 m. liepos 17 d. sprendimas byloje *Kučera prieš Slovakiją*, pareiškimo Nr. 48666/99, 127 paragrafas, ir 2003 m. balandžio 3 d. sprendimas byloje *Klamecki prieš Lenkiją* (Nr. 2), pareiškimo Nr. 31583/96, 144 paragrafas).

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo pavasario sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Viktoro Vilkausko peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Viktoro Vilkausko peticijos kopija, 4 lapai.
2. Teisingumo ministerijos 2019 m. rugsėjo 26 d. raštas Nr. (1.39E) 7R-5887, 2 lapai.
3. Išrašas iš Peticijų komisijos 2019 m. lapkričio 13 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-15, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, el. p. janina.sniaukstiene@lrs.lt